

▲ Porost pochybku prodlouženého a lomikamene trojprstého na nádraží v Ostrově.

Co dělá botanik, když má vlak zpoždění?

Radek Fišer, AOPK ČR, Regionální pracoviště Správa CHKO Slavkovský les

Asi každý, kdo někdy využil vlak jako dopravní prostředek zná pocit marnosti po vyslechnutí suchého hlášení, že očekávaný spoj bude mít 10 minut zpoždění (za uvedenou číslou lze na základě vlastní zkušenosti dosadit jakékoliv jiné, zpravidla vyšší číslo). Každý se nečekaně a nechtěně nabytý čas snaží využít po svém. Někdo si čte, jiný si dá ještě jeden lahodný mok a někdo bezcilně bloumá po nástupišti. Zvláštním případem jsou botanici, neboť oni ví, že nádraží mohou být místem nečekaných objevů.

Stejně tak i já jsem se rozhodl onoho dubnového podvečera provést namátkový botanický průzkum nástupišť a kolejí hlavního nádraží v Karlových Varech. Sezóna byla ještě na začátku, ale kdo ví, třeba obohatím svojí obrazovou paměť o další, dosud mnou nepoznaný druh. Přestože pod starými secesními střechami nástupišť bývá šero poměrně brzy, překvapila mne hustota drobné vegetace mezi pražci. První jsem

objevil běžnější jarní druhy jako violku rolní (*Viola arvensis*) nebo osivku jarní (*Erophila verna*). „Nádražní“ porost místy převyšoval huseníček jarní (*Arabidopsis thaliana*). Pak jsem si uvědomil, že huseníček v porostu nápadně dominuje, místy vytváří jednotný porost a především, že ten huseníček je nějaký jiný. Odhodlal jsem se vstoupit do kolejí a sklonil se. Jaké bylo moje překvapení, když místo huseníčku jsem se díval na záplavu malých kvítků lomikamene trojprstého (*Saxifraga tridactylites*)! S úžasem jsem postupně zjistil, že lomikámen není v kolejích karlovarského nádraží žádný troškař – porůstá masově všechny prostory mezi nástupišti.

Lomikámen trojprstý je jednoletá rostlina rozšířená v Evropě od jihu na sever až po Norsko, od západu na východ po Ukrajinu a Bělorusko a roste také v severní Africe a na Blízkém východě. Těžištěm výskytu jsou pahorkatiny, kde se vyskytuje na výslunných otevřených

stanovištích, jako jsou skalní stepi, ale porůstá také okraje kamenitých cest, zdí a úhorů. A jak jsem se přesvědčil na vlastní oči, v poslední době expanduje v kolejistích železničních stanic, kam se šíří zřejmě ve šterku a kamenivu, používaných do zásypů kolejí. Pro úplnost je třeba dodat, že lomikámen trojprstý je Červeným seznamem České republiky zařazen mezi ohrožené druhy (C3) a zároveň patří mezi zákonem chráněné druhy rostlin (v kategorii silně ohrožený). Jak bylo zjištěno, nálezy druhu v náhradních stanovištích kolejíšť jsou poměrně časté, v posledních pěti letech se druh udával sporadicky i z území Karlovarského kraje. Ze zvědavosti jsem poté cestou domů strkal hlavu z okna vlaku, abych se pokusil při krátkých zastávkách zjistit, jestli je lomikámen pouze karlovarskou zvláštností nebo se vyskytuje i na dalších příhodných stanovištích. Po této zběžné prohlídce jsem se v příštích

dnech vypravil na nádraží v Ostrově. Zjištění předčilo očekávání. Lomikámen je zde rozšířen v ještě větší míře než na hlavním nádraží v Karlových Varech. Na ostrovském nádraží se populace lomikamene místy pěkně doplňuje s další vzácnější rostlinou, pochybkem prodlouženým (*Androsace elongata*). Podle mého zjištění se lomikámen trojprstý vyskytuje také na nádraží ve Vojkovicích a ve Stráži nad Ohří. Je tedy více než pravděpodobné, že podobná situace se bude opakovat také v kolejistích nádraží západně od Karlových Varů.

Na příkladu lomikamene trojprstého se opět ukazuje, že železniční dráhy jsou důležitou migrační trasou nejen pro člověka a že vždy neplatí, že zpožděný vlak = ztracený čas... ■

▼ Pohled do porostu lomikamene trojprstého na nádraží v Ostrově. Obě fotografie Radek Fišer.

